27. 11. 2024

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Exces a konflikty zaměstnanců

Nejvyšší soud se ve svém nedávném rozhodnutí[1] zabýval otázkou náhrady škody, která měla zaměstnanci vzniknout ztrátou na výdělku v důsledku posttraumatické stresové reakce na verbální a fyzický incident s jiným zaměstnancem. Důsledkem konfliktu byla desetiměsíční pracovní neschopnost zaměstnance. Jak je to s předpoklady vzniku odpovědnosti za škodu v takovémto případě? A jakou roli zde hraje exces?

Skutkové okolnosti

Mezi žalobcem (poškozeným zaměstnancem) a jeho nadřízeným došlo na pracovišti ke slovní a fyzické potyčce, která začala dotazem na důvod odnětí mimořádné odměny. Nadřízený otevřeně sdělil, že za nevyplacením stálo podezření na neoprávněné použití traktoru a odcizení nafty do něj. Když na to žalobce odvětil, že nadřízeného k zaměstnavateli dosadili komunisté a estébáci a že byl viděn s plastovými lahvemi, které mohly být na naftu, nadřízený vybuchl a uchopil žalobce za triko. (Žalobce také tvrdil, že došlo na škrcení; to se ale před soudem prokázat nepodařilo.) Každopádně, v důsledku tohoto fyzického napadení žalobce utrpěl posttraumatickou stresovou poruchu, která vedla k jeho pracovní neschopnosti trvající od dubna 2019 do února 2020. Rozhodl se proto žalobou domáhat zaplacení částky odpovídající ztrátě na výdělku, která mu za dobu pracovní neschopnosti vznikla.

První a druhá instance

Soud prvního stupně rozhodl, že pracovní neschopnost žalobce byla v příčinné souvislosti s jednáním nadřízeného a zaměstnavatel tedy nese odpovědnost za škodu ve smyslu ustanovení § 265 zákoníku práce. Vzhledem k tomu, že však žalobce jednal v rozporu s obvyklým způsobem chování mezi dospělými ve smyslu ustanovení § 270 odst. 2 písm. b) zákoníku práce, přiznal náhradu pouze ve výši odpovídající 10 % uplatněného nároku.

Odvolací soud s rozsudkem soudu prvního stupně nesouhlasil. Vyšel z toho, že žalobce svého nadřízeného verbálně napadl, a neposoudil pouhé chycení za triko jako porušení právní povinnosti (škrcení se neprokázalo). Předpoklady obecné odpovědnosti za škodu podle ustanovení § 265 odst. 1 zákoníku práce tak neměl za naplněné.

Nejvyšší soud

Nejvyšší soud ve své analýze případu dospěl k tomu, že je třeba posoudit, zda se jedná nebo nejedná o exces (tedy vybočení z plnění pracovních povinností, kdy zaměstnanec vzhledem ke všem okolnostem jedná mimo rámec plnění pracovních úkolů a přímou souvislost s ním).

Ze skutkových zjištění nižších soudů dovodil, že jednání mezi žalobcem a jeho nadřízeným sice bylo zahájeno dotazem na důvod odnětí mimořádných odměn, ale v jeho průběhu na věcné řešení pracovněprávní problematiky vůbec nedošlo. V důsledku verbálního útoku ze strany žalobce a reakce nadřízeného na něj (tedy fyzického útoku – uchopení žalobce za triko) se totiž jednání změnilo v osobní konflikt obou zaměstnanců, který představuje zřejmé vybočení (exces) z plnění jejich pracovních povinností.

A toto vybočení vylučuje, aby poškození zdraví a uplatněná škoda žalobce vznikly při plnění

pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním, čímž je vyloučena i odpovědnost žalovaného zaměstnavatele za škodu.

Závěr

Rozhodnutí může být návodem pro posouzení situací, kdy dojde mezi zaměstnanci ke konfliktu, v jehož důsledku bude některý z nich uplatňovat nárok na náhradu škody. Skutkový stav zahrnuje relativně jasně odlišené roviny (po zahájení řešení otázky nevyplacení odměn se věc obratem překlopila do osobní roviny a fyzického ataku); lze si tedy snadno představit situace složitější. Jednalo by se např. stále o exces, pokud by žalobce řešil otázku odměn věcně (vyvracením podezření z neoprávněného užití traktoru), ale proložil to několika estébáky, komunisty a podobnými nadávkami, kterými by nadřízeného vyprovokoval k inzultaci? Klíčem k řešení by v takovém případě mohlo být ustanovení § 270 odst. 2 písm. b) zákoníku práce; je nicméně jasné, že každou konkrétní výseč reality bude třeba posoudit zvlášť a s přihlédnutím ke všem specifikům.

Mgr. Tomáš Mls, Ph.D.,
advokát

Nela Petrášová
Paralegal

Aegis Law, advokátní kancelář, s.r.o.

Jungmannova 26/15
110 00 Praha 1

Tel: +420 777 577 562
Email: office@aegislaw.cz

---

[1] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2024, sp. zn. 21 Cdo 2940/2023.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Lze sjednat kupní smlouvu s „utajenou“ kupní cenou?
- Novela stavebního zákona: přehled změn a dopadů do praxe po dokončení legislativního procesu
- Energetická náročnost budovy jako cenotvorný faktor
- Přechodná ustanovení novely stavebního zákona – co s vydaným závazným stanoviskem a JES?
- Koncentrace řízení v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu
- Aktuální závěry ÚS a ESLP k právům biologického otce (První část – judikatura Ústavního soudu ČR)
- Podílové spoluvlastnictví manželů po rozsudku SDEU ve věci C-300/25 Duftošek
- Předkupní právo jako možná past
- Sleva z kupní ceny vadné nemovitosti podle aktuální judikatury Nejvyššího soudu
- Povinnosti transparentnosti podle AI Actu
- Když rodič nepředá dítě - náhradní péče a úhrada nákladů podle novely rodinného práva